

Pálffy György

A DUNA — TISZAMENTI UNITÁRIUS EGYHÁZKÖR

KÉPES KRÓNKA

Írta és egybeállította:

FERENCZ JÓZSEF

unitárius központi missziói lelkész

BUDAPEST, 1940

Az Unitárius Értesítő kiadása

A Krónikás köszöntője.

A következő oldalakon a Duna-Tiszamenti unitárius egyházkör életéről olvashat néhány feljegyzést a kedves olvasó. A krónikás a múltból és a jelenből szedett össze adatokat. Neveket is olvasunk, akik szerepet játszottak, vagy hoznak ma is, a magyarországi unitárius életben.

Ez az összefoglalás nem lép fel a történetírás igényével, azt talán máskor majd elvégzi valaki. Csak képet akar adni a kilencedik egyházkör életéről, mely több, mint húsz esztendőn keresztül, túl a Királyhágón — egy kissé távolkerült a többi nyolc testvér egyházkör életétől. Törekvései és küzdelmei az egyetemes magyar unitárius életnek részei, melytől lélekben nem

szakadt el sohasem, s ahová most boldog örömmel tér vissza.

A krónika unitárius és magyar életről számol be, melyet itt éltünk, szenvedtünk és örvendeztünk át a Duna és Tisza mentében.

A krónikás rövásait és a képeket fogadják szeretettel, benne: testvér mesél a testvérnek.

Budapest, 1940.

István király napján.

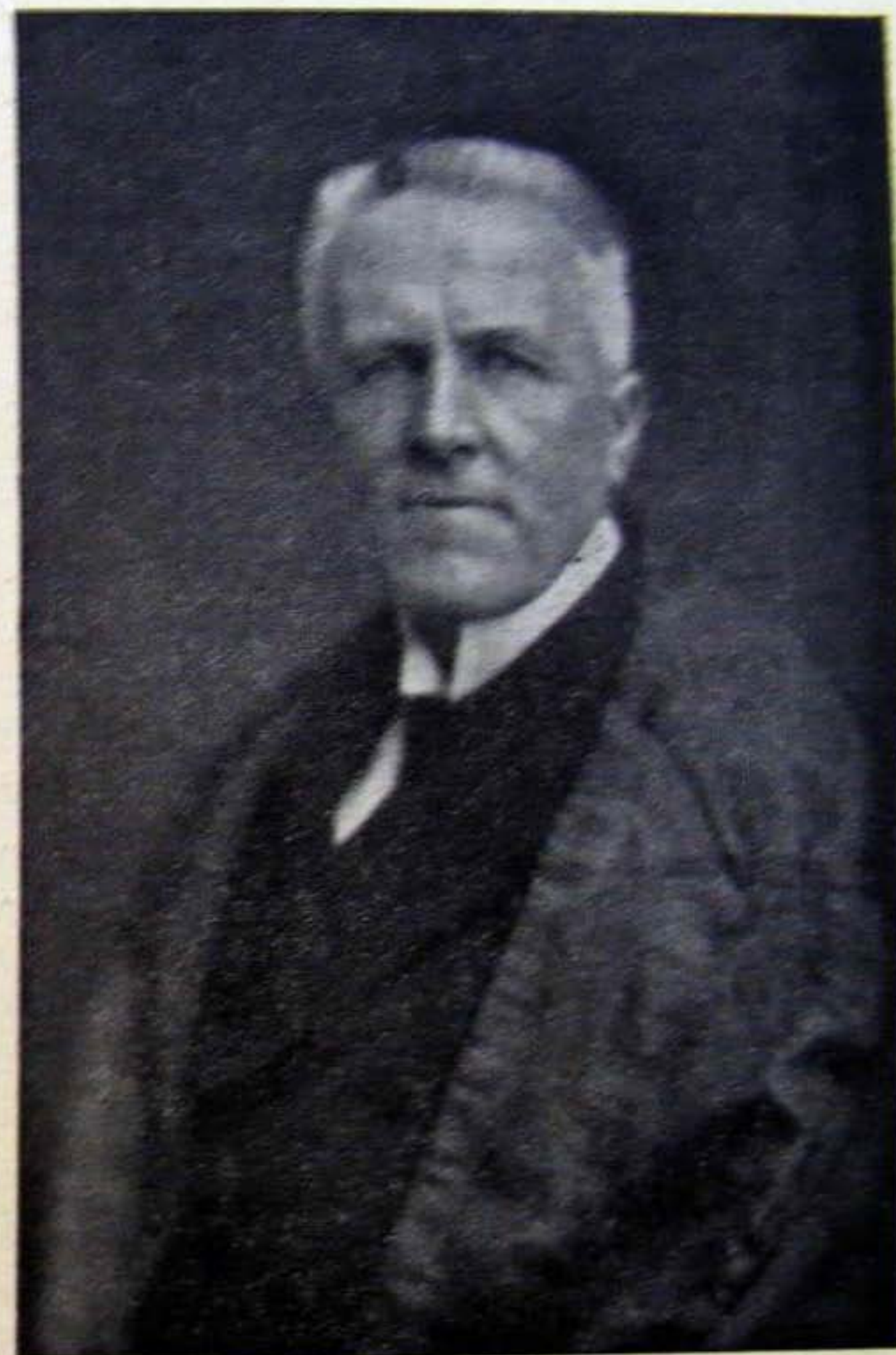
Ferencz József
az „Unitárius Értesítő”
felelős szerkesztője.

Az 1902. évi főtanács elfogadja Ferencz József püspök javaslatát, hogy a Királyhágón túli egyházközségekből „Duna—Tiszamenti egyházkör” név alatt új egyházkör alakítassék. A főtanács felruhazza az új egyházkört mindazokkal a jogokkal, melyekkel többi egyházköreink bírnak. E határozat alapján a Budapestre 1902. évi november hó 23-ra egybehívott ülésen a *Duna—Tiszamenti egyházkör* megalakul és első vezetőségét is megválasztja: esperese *Józan Miklós* budapesti lelkész, aki ezt a tisztséget azóta is betölti, egyházközi felügyelő gondnokai *báró Daniel Gábor*, a Képviselőház alelnöke, Budapest és *Kovács József* téglagyáros, Hódmezővásárhely.

A Duna—Tiszamenti egyházkör, mint a magyarországi unitárius egyház kilencedik egyházköre sorakozott fel a nyolc régi kör: kolozsombokai, aranyostordai, küküllői, marosi, székelykereszturi, udvarhelyi, felsőfehéri és háromszéki mellé. Már a világháborút megelőző év-

tizedben hí sáfára volt a Duna—Tiszamenti unitárius gondolatnak, s esperesét, Józan Miklóst, egyházi közügyigazgatónak is megválasztották.

Az egyházköri közgyűlésekre készült esperesi jelentések hí képét adják a fiatal, de fejlődőképes kör életének. Sajnos, hogy egyházunk egyeteme nem minden vonatkozásban ismerte fel a problémákat, s az egyes gyülekezetekben a lelkész és tanítói személyi változások gyakorisága, a komoly és tervszerű munkát megakadályozta. Az 1907. évi köri közgyűlésre előterjesztett esperesi jelentésében *Józan Miklós* panaszkodik azokra a testvérietlen támadásokra, melyek egyházunkat a testvérfellekezetek részéről érték. Célkitűzést és hitvallást ad ezekben a rövid mondatokban, pedig: „mi a békesség evangéliumát nem harci riadóval hirdetjük, hanem szelídséggel és önmegadással: s ebben őt követjük a Mestert, ki az ő békességét hagyta minékünk: nem úgy, mint a világ adja. Ne háborodjék meg azért a ti szívetek. És ne féljen!” — *Barabás István* egyházköri jegyző, hódmezővásárhelyi lelkész, akinek munkásságához fűződik az egyházkör területén két unitárius templom felépítésének a munkája: Hódmezővásárhelyen és Dunapatajon; 1906-ban, mint az Uni-

Józan Miklós

a Duna-Tiszamenti egyházkör első esperese.

tárius Egyház c. lap melléklete adja közre: „Az unitarizmus helyzete az Alföldön” c. tanulmányát, melyben az alföldi unitárius misszió nehézségeire mutat rá. Sajnos, hogy az egyházkör hét unitárius felekezeti iskolája, részben a mostoha körülményeknek, részben az egyház által is támogatott állami szekuralizáló törekvéseknek, — a füzesgyarmati kivételével, mely még ma is derekasan állja a sarat, — rendre mind áldozatul esett.

Az egyházköri munkát megbénította az 1914-ben kitört világháború, mely az egyes fiatalabb szórványok közül többet örökre megpecsételt. Az összeomlás után új feladatok elé állított az egyházkör, s az alföldi misszió kérdése egy kissé háttérbe szorult, a Budapestre és környékére menekült s ott letelepedett erdélyi unitáriusok sorsa mellett.

Amikor az országhatár mesterségesen emelt oszlopait ácsolták, a Királyhágón inneni unitarizmus magára maradt. A trianoni Magyarország területe egybeesett a Duna—Tiszamenti egyházkör területével, sőt az egyházkör régi szórványai közül elvesztette a *Szatmárnémeti, Nagyvárad, Arad, Temesvár* vonalat, mely a megváltozott körülmények következtében a kolozsdobokai körben élte tovább életét. A buda-

id. báró Daniel Gábor dr.
a Duna-Tiszamenti egyházkör első felügyelő
gondnoka.

pesti gyülekezet, mely az egyházkör magja volt, s egy kissé mindig és ma is, leányának és gyermekének tekintette és tekinti a vidéki már önállósult gyülekezeteket, hatalmas változáson ment keresztül. Az erdélyi menekült unitárius vezetőréteg itt telepszik meg, s a budapesti gyülekezet újjászervezett negyvenkét tagú presbitériuma valóban unitárius és magyar értéket jelentett. A budapesti lelkeszi kar száma is állandóan gyarapodott, a tényleges szükségnek megfelelően. 1920-ban, amikor a hódmezővásárhelyi egyházköri közgyűlés egybegyűlt, *Budapest*en Józán Miklós mellett *Bíró* Lajos a másodlelkész, *Hódmezővásárhelyen* *Barabás* István, *Püzesgyarmaton* *Kincses* László és *Polgárdiban* *Kozma* Zoltán lelkipásztorok állnak őrt a nyáj mellett. Az említett egyházköri közgyűlés 1920. július hó 4-én *Józán* Miklós esperest, püspökhelyettesi hatáskörrel ruházta fel, mert a megváltozott körülmények következtében az érintkezés Erdéllyel teljesen megszakadt.

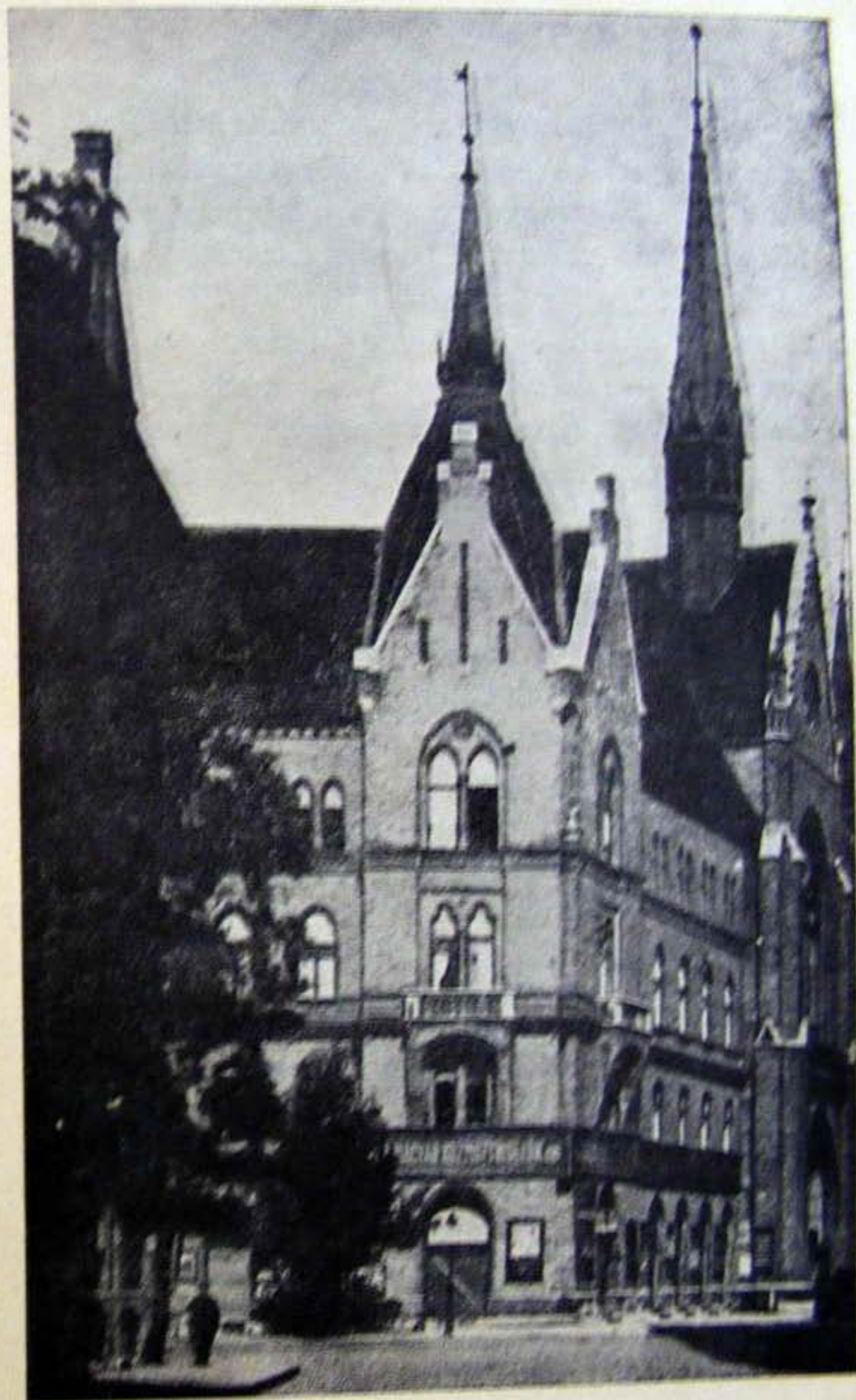
Ettől az időtől kezdve az egyházkörre, mely egyházi életünk törvényes rendjében a másodfokú hatóság szerepét töltötte be, s mint ilyen a történelem folyamán mindig értékes és eredményes feladatot tudott betölteni, a harmadfokú szerep is a vállára hullott, melyet akarva

Kovács József
a Duna-Tiszamenti egyházkör
első felügyelő gondnoka

nem akarva, vállalnia kellett. A püspökhelyettes mellett egy egyházi intéző bizottság működött, mely a fontosabb egyházi kérdéseket megbeszélte, s egyben a csonka ország területén élő egyházi tanácsosokat is egybegyűjtötte. Ez a tanácsadó testület készíti elő 1923-ban *dr. Tóth György* egyházi tanácsos, neves unitárius egyházjogászunk munkálataiban azt a szervezeti szabályzatot, melyet az 1923-ban tartott egyházi főtanács elfogadott 52/1923. sz. a., s mely a megalakítandó s azóta is működő Unitárius Egyházi Igazgató Tanács jogalapját biztosította. Az Unitárius Egyházi Igazgató Tanács 1924. évi június hó 14-én tartja alakuló ülését, melyre a csonka ország területén élő egyházi tanácsosok nyertek meghívást, s kiegészítés folytán azóta több alkalommal bővült. A Budapesten megtartott alakuló gyűlésről az Unitárius Értesítő 1924. évi június hó 15-iki számában ezeket olvashatjuk: „Ennek a szervezetnek végleges megalakítása azért volt fontos, mert ez fogja képviselni a Magyarországon élő unitáriusok érdekeit a magyar kormány, a testvér-

**Budapesti unitárius templom
1890.**

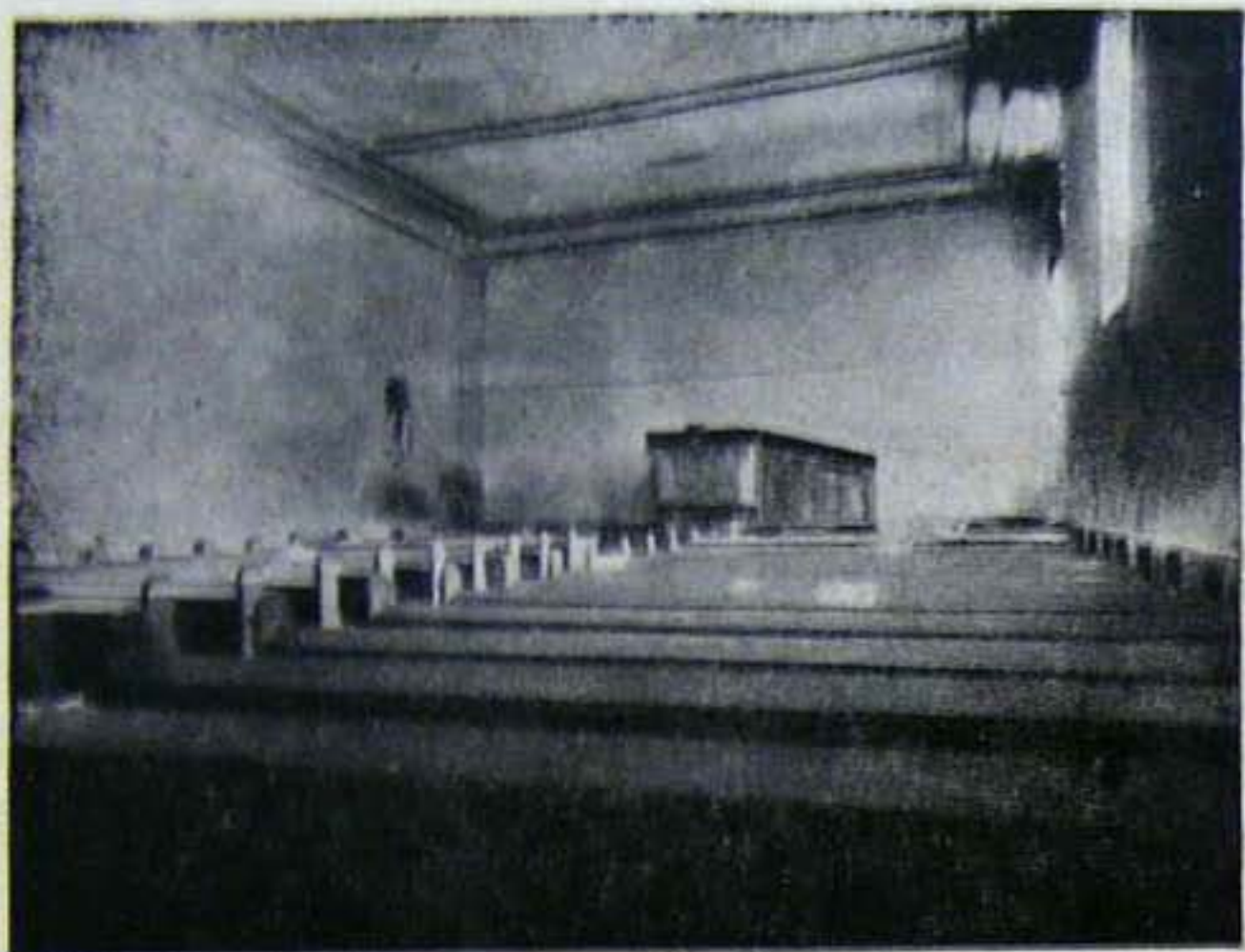
egyházak főhatóságai, angol és amerikai unitárius szervezetek előtt. A mi Igazgató Tanácsunk, mint a magyarországi unitáriusság egyházi főhatósága, azt a szerepet tölti be, amit eddig a Kolozsvárt székelő E. K. T., illetőleg a főtanács. Attól — fájdalom — most — lélekben soha —, de adminisztráció szempontjából el vagyunk szakítva s éppen ezért, hogy az egységes szervezetben egészséges életet élhessen ideszakadt egyházkerületünk, a Magyarországon élő főtanácsosok tagjaiból megalakult az Unitárius Egyházi Igazgató Tanács." Az alakuló közgyűlésen a püspöki vikárius *Józan* Miklós mellé világi elnökké megválasztották *dr. Hajós* Béla egyházköri felügyelő gondnokot. A tisztikar tagjait a következőkben állították össze: titkár *Bíró* Lajos lelkész, egyházi jegyző *Barabás* István lelkész, világi jegyző: *dr. Dézsi* Ferenc, jogtanácsos *dr. báró Daniel* Gábor. Három állandó bizottságot alakítottak, melyeknek elnökeivé az alábbiakat választották: pénzügyi *dr. Mikó* Gábor, nevelésügyi *dr. Gothárd* Zsigmond, jogügyi *dr. Tóth* György.

Az Unitárius Egyházi Igazgató Tanács eleinte alkalmilag, később évente legalább négy alkalommal tartotta és tartja rendes üléseit, szükség szerint többször is.

debreceni Szabó József 1826—1892

a debreceni egyházközség jótévője.

Unitárius Imaház — Polgárdi.

A megalakult Igazgató Tanács mellett, a Duna—Tiszamenti egyházkör tovább folytatja a maga életét s egyházköri közgyűléseit, hol több, hol kevesebb érdeklődés mellett tartja meg, s az elmúlt időben egyszer vagy többször a következő helyeken ülésezett: Budapesten a Koháry-utcában és a Misszió Ház templomában, Polgárdi, Hódmezővásárhely, Füzesgyarmat, Dévaványa, Debrecen, Pestszentlőrinc. Az egyházkör világi vezetésében az elmúlt idő alatt

Imaház — Dévaványa.
Darkó Béla és dr. Kovács Lajos lelkész,
Borsi János gondnok.

**Füzesgyarmati templom, iskola
és lelkészi lakás — 1902.**

az alábbi változások történtek. 1920-ban *Józan Miklós* esperes mellett *Kovács József* téglagyáros, hódmezővásárhelyi gondnok, egyházunk egyik legáldozatosabb fia és *dr. Hajós Béla*, ny. miniszteri tanácsos, a budapesti egyházközség első alapító gondnokának, *dr. Hajós János*nak fia töltik be a felügyelő gondnoki tiszteletet.

Hódmezővásárhelyi templom. 1911.

Kovács Józsefet még az egyházkör megalakulásakor választották meg *id. báró Daniel Gábor* országgyűlési képviselővel egyidejűleg, akit e tisztében *dr. Hajós Béla* követett. A huszas évek derekán az egyházkör felügyelő gondnoki kara megújult. 1925-ben *dr. Hajós Béla* lemond tisztéről s helyébe 1926-ban *Dimény Mózes* m. kir. postafőigazgatót állítják, aki e munkakört sok áldozattal viselte 1934-ig, amikor tisztéről lemondott. 1927-ben *Kovács József*, akit patriarcha korában, közel a századik esztendőhöz az egyházi és a közélet terén szerzett érdemei elismeréséül Magyarország Kormányzója m. kir. kormányfőtanácsossá nevezett ki, elhunyt, s a következő évben, 1928-ban választják meg helyére *dr. vitéz Kozma György*, kir. közjegyző, m. kir. kormányfőtanácsost, aki e tisztét azóta is lankadatlan buzgósággal és példás érdeklődéssel tölti be.

E soroknak nem lehet az a feladata, hogy egy egyházkör életét részleteiben ismertesse, csak azokra a kapcsolatokra akar rámutatni, mely jogi és személyi vonatkozásaiban egyházkörünket és Igazgató Tanácsunkat egybekapcsolta. Az Igazgató Tanács tagjai egyházi tanácsosi minőségükben tagjai voltak az egyházköri közgyűlésnek, de mint harmadfokú fórum, annak

Perczelné Kozma Flóra

a budapesti Unitárius Nők Szövetsége alapítója
1864—1925.

felette is állottak. A harmónia a két testület működése között a múltban mindig felismerhető volt, s egymást megfelelően kiegészítették.

Minden bizonnyal mélységes szomorúsággal fogjuk végigolvasni ezt az alább következő névsort, melyben emléket állítunk nevük felsorolá-

sával azoknak a derék unitárius embereknek, akik mint egyházi tanácsosok a megcsonkított ország területén hunyták le örök álmra szemüket és találták meg földi nyughelyüket. Emlékezetüket kegyelettel szívünkbe zárva fogjuk megőrizni.

1919.

id. báró Daniel Gábor dr., a magyar képviselőház volt alelnöke, egyházköri felügyelő gondnok.

1920.

Malatinszky György, v. országgyűlési képviselő, dr. Ürmössy Miklós miniszteri tanácsos, a Dávid Ferenc Egylet alapító elnöke.

1921.

dr. Székely Ferenc, ny. igazságügyminiszter, a budapesti egyházközség nagyérdemű gondnoka.

1922.

id. Molnár János, ny. ádámosi unitárius lelkész, dr. Kozma Jenő, ny. kórházigazgató, Török Sándor, miniszteri tanácsos, Ürmössy Kálmán pénzverdei igazgató.

1923.

Székely Ferenc, ny. műszaki főtanácsos, dr. Költő Gábor, kúriai bíró, volt egyházi referens,

Debreceni templom 1928.

egyházunk nagyérdemű fia, dr. Kaáli Nagy György ügyvéd, v. országgyűlési képviselő.

1924.

Iszlay Gábor intéző, volt egyházköri főtanácsosi képviselő, Arad.

1927.

Kovács József téglagyáros, egyházköri felügyelő gondnok, Hódmezővásárhely, dr. Vass Miklós gimnáziumi tanár, megbízott vallásoktatónk, Kaposvárrott.

1930.

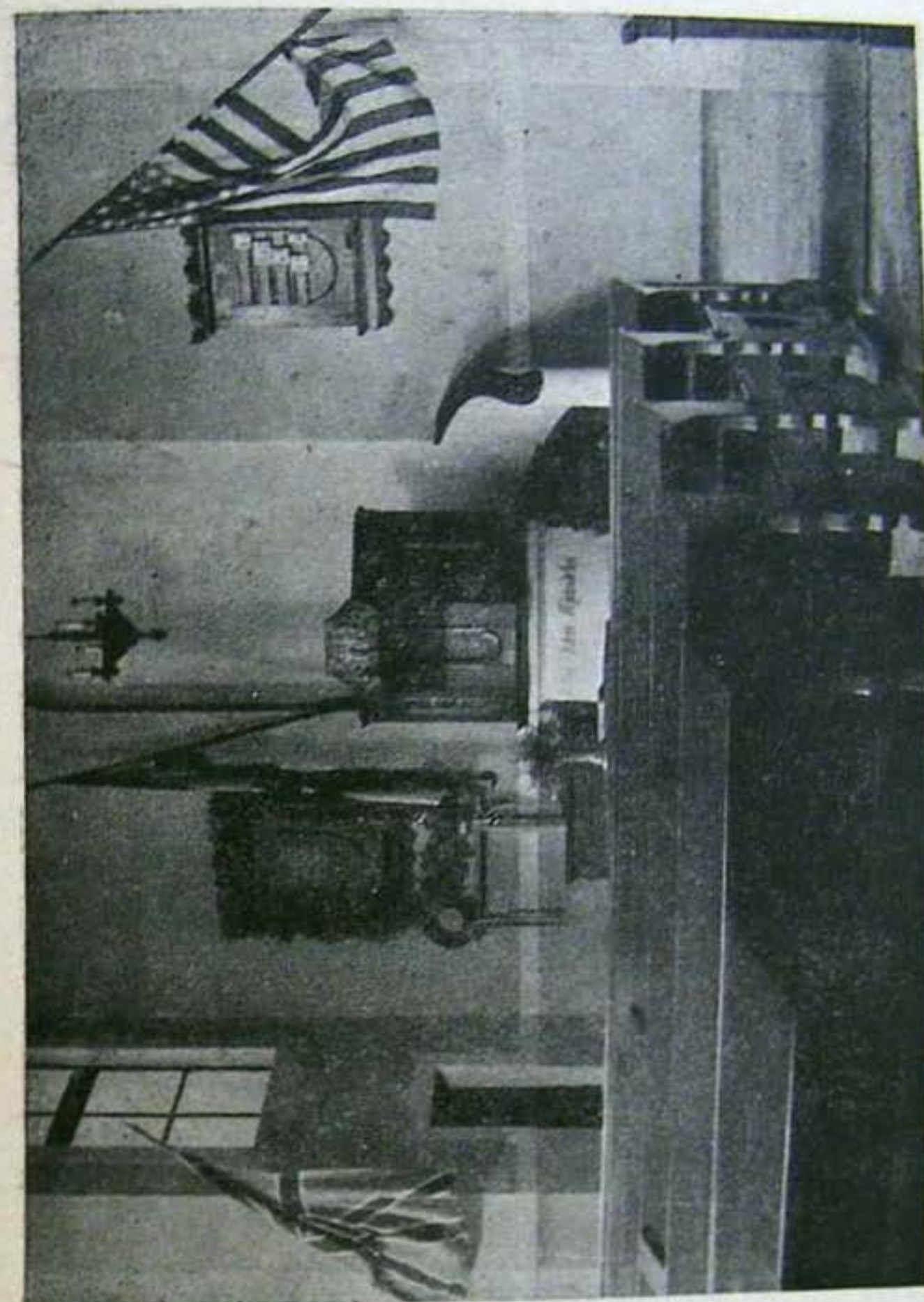
Balázs Ferenc dr. postaigazgató, szórványgondnokunk, Miskolc, Borbély György ny. tanár, Zalaegerszeg, Szent-Iványi József ny. járásbíró, Kispest, Szent-Iványi István postamester, volt egyházi jószágigazgató, Vámospércs, Orbók Mór ny. tanítóképző intézeti igazgató, dr. Pálffy Mór ny. földtani intézeti igazgató, budapesti egyházközségi gondnok.

1931.

Botár János ny. postafőfelügyelő, Szolnok, Gálffy János ny. szőlészeti és borászati igazgató, Eger.

1932.

Borbély Sándor ny. siketnéma intézeti igazgató, Vác, dr. Nyiredy Jenő ny. egyetemi tanár,

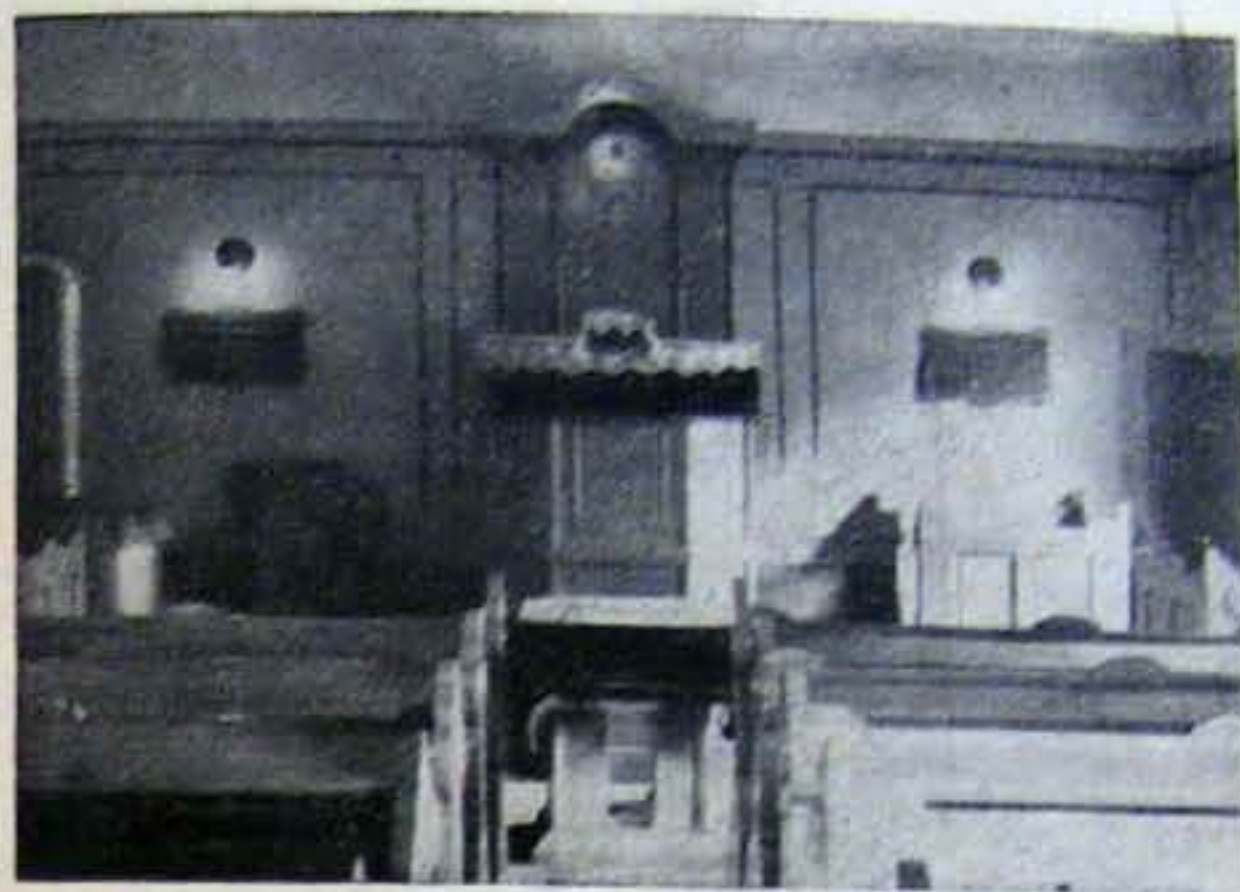

**Az Unitárius Misszió Ház temploma.
Budapest, 1929.**

Batthyány Ilona grófnő
a budapesti egyházközség jótevője
1842—1929.

a budapesti egyházközség gondnoka, az Unitárius Misszió Ház Bizottságának elnöke, dr. Lokodi Sándor Balázs ny. honv. főtörzsorvos, dr. Ürmössy Károly ügyvéd, Gyula, dr. Molnár Jenő ügyvéd.

Protestáns Imaház.

Budapest, 1932. — A kápolna a magyar államvasutak tulajdona, használják a protestáns egyházak. Havonta két alkalommal itt is unitárius istentiszteletet tartunk.

1933.

Pál Ferenc ny. tanfelügyelő, Székely Mózes ny. erdőfőtanácsos, egykori dévai szórványgondnok, Sinczky Géza ny. tanár, Keszthely.

1935.

Faluvégi Áron ny. postafőtanácsos.

1936.

Gál Miklós ny. lelkész, a budapesti egyházközség lelkésze, később pénztárosa, vitéz Fel-

Emléktábla
a budapesti templomház falán.

szeghy János ügyészségi elnök, szórványgondnok, Pécs, dr. Hajós Béla ny. miniszteri tanácsos, főgondnok helyettes, Szent-Királyi Zoltán ny. honv. huszárezredes.

1937.

Kincses László ny. unitárius lelkész, Füzesgyarmat.

1938.

dr. Iván László lelkész, az Unitárius Értesítő szerkesztője.

Pestszentlőrinci templom.
1936.

**Magyarkuti nyaralótelep látképe
1936.**

1939.

dr. Dézsi Ferenc kúriai bíró, az Igazgató Tanács világi jegyzője.

1940.

dr. Ürmössy Gyula ny. kereskedelmi iskolai igazgató.

Tudjuk, hogy ez a felsorolt harminckilenc név talán nem teljes összefoglalója azoknak az egyházi tanácsosoknak, akik a esonka ország földjében tértek meg örök pihenőre, s ha valakit

Első gyermektáborunk. Magyarkut, 1937.

kifelejtettünk, olvasóink szíves elnézését kérjük.

Nem voltak egyházi tanácsosok, de feljegyezzük még az alábbiak neveit is, akik munkásságukkal emlékeztetnek az unitárius történelem lapjaira felírták:

1925. herceg szerémi *Odescalchi Arthur*, akinek alapítványa felhasználásával vásároltuk meg a magyarkuti nyaraló telkét.

1926. *Perczel Ferencné, sz. leveldi Kozma Flóra*, az Unitárius Nőszövetség alapítója, elnöke, ismert író.

1928. *Lőfi Jenő ny. főerdőtanácsos*, a debreceni leányegyház első gondnoka.

1929. *özv. Beniczky Gáborné, sz. gróf Batthyány Ilona*, a vértanu miniszterelnök leánya, a budapesti egyházközség nagy jóltevője.

1929. *vitész Siménfalvy Tihamér m. kir. tábornok*, a székelység egyik nagy fia.

1934. *Bodoczky Gábor máv. főművezető*, a budapesti X. kerületi szórvány alapító gondnoka.

Ha számba vettük azokat, akik elhunytak, nem lesz érdektelen felsorolni azoknak nevét sem, akik ma az Unitárius Egyházi Igazgató Tanács tagjait alkotják; s mint egyházi tanácsosok, tagjai a Duna—Tiszamenti unitárius egyházkör közgyűlésének:

Kézimunka délután

a Perczelné Kozma Flóra Leányegylet magyarkuti nyaralásán 1937.

A nevek után feltüntetett évszámok a megválasztás évét jelzik, ott, ahol ezt megállapítanunk sikerült.

dr. Ádám Dénes ny. járásbírósi elnök, Budapest, 1909.

Árkossy Zoltán O. T. I. vezető, Sopron, 1920.

Barabás István lelkész, Budapest, 1912.

Barabássy István ny. kúriai bíró, Budapest,

Bartók Géza lelkész, országgyűlési pótképviselő, Polgárdi, 1928.

Beke Mózes ny. szfv. elemi iskolai igazgató, Budapest,
dr. Benczédi László a Magyar Nemzeti Bank főellenőre, Budapest, 1921.,
Bíró Lajos lelkész, Hódmezővásárhely, 1924.,
Botár Imre ny. főgimnáziumi tanár, Budapest, 1931.,
dr. Csiki Gábor körlelkész, m. kir. kormányfőtanácsos, Budapest, 1921.,
Csipkés Ödön törvényszéki tanácselnök, Budapest, 1933.,
Csongvay Géza ny. járásbírósi elnök, Balatonszepezd, 1909.,
Daniel Gábor báró dr. ügyvéd, az OKH. jogtanácsosa, Budapest, 1915.,
Darkó Béla lelkész, Füzesgyarmat, 1940.,
Derzsy Kálmán ny. gazdasági iskolai igazgató, Debrecen, 1933.,
dr. Egyed János orvoszéki ülnök, Debrecen, 1920.,
Ferencz József központi missziói lelkész, Budapest, 1937.,
dr. Gál Jenő kir. közigazgatási bíró, Budapest, 1931.,
dr. Gáspár Mózes kir. törvényszéki bíró, Budapest, 1939.,

Unitárius harang.

Csojóg. Dunántúl. Épült öt lelkes hívünk adományából. 1937.

- dr. Gelei József egyetemi nyilvános rendes tanár, Szeged, 1923.,
- dr. Gombos János községi főjegyző, Ocsa, Pest vármegye, 1909.,
- dr. Gothárd Kálmán ny. h. államtitkár, Budapest, 1916.,
- dr. Gothárd Zsigmond ny. h. államtitkár, Budapest, 1900.,
- Gyarmathy Mózes ny. erdőfőtanácsos, Bp. 1931.,
- Györfy István v. teol. tanár, a Pénzüntézet Központ főbiztosviselője, Budapest, 1914.,
- dr. vitész Gyulay Tibor a Kereskedelmi és Ipar-kamara főtitkára, Budapest, 1933.,
- dr. Imreh Dénes kir. községjegyző, Miskolc, 1931.,
- Imreh József ny. erdélyi főszolgabíró, Alsódarvas, Pest m., 1907.,
- Jakab József ny. erdőfőtanácsos, Bp., 1910.,
- dr. Jakab Zoltán kir. községjegyző, Balassagyarmat, 1920.,
- dr. Jakabházy Zsigmond ny. egyet. nyilv. r. tanár, Bp., 1910.,
- Józan Miklós lelkész, esperes, püspöki vikárius, felsőházi tag, Bp., 1900.,
- Kelemen Béla rendőrfőkapitányhelyettes, Budapest, 1931.,
- dr. Konca János községi főjegyző, Csepel, 1931.,

Dunapataji templom. — 1927.

*ajtai Kovács József szfv. elemi iskolai igazgató,
Bp., 1933.,*
*Kovács Kálmán gimnáziumi igazgató, tanügyi
főtanácsos, Budapest.*
dr. Kovács Sándor orvos, Bp., 1909.,
vitész Kozma Ferenc ny. altábornagy, Bp., 1939.,
*dr. vitész Kozma György kir. közjegyző, m. kir.
kormányfőtanácsos, Bp., 1928.,*
*dr. Kozma Jenő ügyvéd, m. kir. kormányfőta-
nácsos, Budapest Székesfőváros törvényható-
sági bizottságának örökös tagja, Bp., 1928.,*
László János ny. máv. főfelügyelő, Bp., 1933.,
*dr. vitész Lázár János ny. miniszteri tanácsos,
gyárigazgató, Bp., 1933.,*
Magyari Mihály volt lapszerkesztő, Bp., 1889.,
*dr. Májay Dezső kir. közjegyző, m. kir. kor-
mányfőtanácsos, Kaposvár, 1916.,*
*Mátéffy Domokos miniszteri tanácsos, ny. m.
kir. pénzügyigazgató, Rákosliget, Pest vár-
megye, 1909.,*
*dr. Mikó Ferenc ny. államtitkár, egyházi fő-
gondnok-helyettes, Bp., 1923.,*
*dr. Mikó Gábor ny. bankigazgató, m. kir. kincs-
tári főtanácsos, Bp., 1923.,*
dr. Mikó Lajos pénzügyi főtanácsos, Bp., 1931.,
Nagy Sándor lelkész, Kocsord, 1940.,

dr. Iván László
budapesti vallástanító lelkész,
az „Unitárius Értesítő szerkesztője. — 1900-1938.

- dr. vitéz Nyiredy Géza miniszteri osztálytanácsos, Bp., 1931.,
 Orbók Ferenc ny. egyetemi kvestor, Debrecen, 1889.,
 Pethő István vállalatnővelő lelkész, Pestszentlőrinc, 1935.,
 Péterffy Gyula ny. elemi iskolai igazgató, Kispest, 1933.,
 dr. Putnoky László műegyetemi nyelvtanár, Bp., 1931.,
 id. Réthlyer Béla ny. sz. főtanácsos, Bp., 1915.,
 dr. Sándor Ákos ügyvéd, Szolnok,
 Szász Domokos postafőfelügyelő, postafőnök, Gyula, 1933.,
 Székely Ferenc ny. s. him. igazgató, Bp., 1916.,
 Székely János ny. főmérnök, Debrecen, 1903.,
 Szentannai Sámuel ny. gazdasági iskolai főigazgató, Komárom, 1914.,
 Szent-Iványi Sándor vállalatnővelő lelkész, teol. m. tanár, Bp., 1938.,
 dr. vitéz Szinte János miniszteri tanácsos, min. igazgató, Bp., 1933.,
 Tanács Sándor ny. állatorvosi főfelügyelő, Szombathely,
 dr. Tóth György közmű tanár, budapesti tk. gondnok, Bp., 1909.,
 dr. Török Géza kir. törvényszéki bíró, Bp.,

Kocsordi templom. 1933.

dr. Veress Gábor az Ibusz vezérigazgatója, m. kir. kormányfőtanácsos, Bp., 1939.,

dr. Veress Pál egyetemi nyilvános rendkívüli tanár, Budapest, 1933.,

dr. Vernes István kir. ügyészségi alelnök, Nyiregyháza,

dr. Zsakó Andor kir. törvényszéki bíró, Bp.,

dr. vitéz Zsakó Gyula kir. törvényszéki tanácselnök, Bp., 1931.,

dr. Zsakó István igazgató főorvos, m. kir. egészségügyi főtanácsos, Bp., 1917.

Érdekes, ha számba vesszük a hetvenegy jelenlegi egyházi tanácsost, abból a szempontból, hogy egyházi tanácsossá 1920 előtt, vagy után választották meg. Megállapíthatjuk, hogy a hetvenegy egyházi tanácsos közül harmincketten egyházi tanácsosi tisztségüket már abban az időpontban nyerték el, amikor Erdély és Magyarország között határsorompó állott fenn.

Az Igazgató Tanácsnak két tagja, Dimény Mózes 1934-ben és Szent-Királyi Barnabás Gusztáv százados 1940-ben, aki egyházi tanácsosi jogát sohasem érvényesítette tisztségük-ről lemondtak, utóbbi azért, mert mint aktív katonatiszt, a protestáns tábori egyházközségnek kötelezett tagja, saját egyházában tisztséget nem viselhet.

Kocsordi dalárda

**a templom előtt Nagy Sándor budapesti kántorral.
1938.**

A Duna—Tiszamenti unitárius egyházkör legutolsó közgyűlését Pestszentlőrincen tartotta 1937. december hó 8-án. Minden valószínűség szerint az elkövetkezendő őszi folyamán sor kerül az egyházköri közgyűlés egybehívására,

melynek a rendes jelentések és számadások tudomásulvétele és letárgyalása után az lesz a legfontosabb feladata, hogy az egyházkör összes tisztviselőit és bizottságait megválassza, mert dr. vitéz Kozma György egyházköri felügyelő gondnokunk kivételével, az összes többi egyházköri tisztviselők mandátuma, mely hat esztendőre szól, lejárt.

Az elmúlt tavaszon az Igazgató Tanács rendeletéből az esperesi vizsgálószerk a helyszínen megvizsgálta az összes anya- és szórványegyházközseinket, — közöttük Pestszentlőrincen és Dunapatajon ez alkalommal először tartottak esperesi vizsgálatot. A vizsgálószerk munkájában részt vett *dr. vitéz Kozma György* felügyelő gondnok, aki Budapesten, Dunapatajon, Debrecenben és Hódmezővásárhelyen jelent meg, Polgárdiban és Kocsordon *Kelemen Béla*, Füzesgyarmaton *dr. Vernes István*, Pestszentlőrincen *Péterfy Gyula* egyházi tanácsosok helyettesítették. Az esperesi vizsgálatot egyházi részről *Józan Miklós* esperes helyett, aki eddig hűségesen ellátta ezt a munkakört, de most betöltött hetven esztendővel a vállán nem mert vállalkozni erre a feladatra, *Barabás István* végezte a vizsgálatot, akit Budapesten és Dunapatajon *Bartók Géza* lelkész helyettesített. Az

Konferenciás tábor

csoportja Dávid Ferenc szobra előtt. Magyarkuton 1939.

egyházköri jegyzői tisztet *Ferencz József* központi misszió lelkész látta el, akit Füzesgyarmaton *Darkó Béla* lelkész helyettesített.

Érdekelni fogja olvasóinkat, hogy kik az egybeülő egyházköri közgyűlés tagjai. Erre vonatkozóan az egyházi törvény 142. §-a rendelkezik: a) hivataluknál fogva: esperes, köri felügyelő gondnokok, jegyző, közügyigazgató, pénztáros, jogtanácsos, rendes, helyettes és segédlelkészek, unitárius iskoláink tanítói, a püspökileg kineve-

zett kántorok, kántortanítók, a közép- és felsőiskolák képviselői és az illető egyházkör területén lakó egyházi tanácsosok és főtanácsi képviselők. b) választás útján: az egyházközségek (a társ és leányegyházközségekkel együtt) egyegy képviselője, lehetőleg az anyaegyházközségi gondnok.

A fenti törvényes rendelkezések alapján az egyházköri közgyűlés tagja a hetvenegy egyházi tanácsoson kívül, akiknek sorában a tisztviselők és a rendes lelkészek helyet foglalnak, továbbá: *Kereki Gábor* s. lelkész, *özv. Kincses Lászlóné*, sz. *Nagy Irén* füzesgyarmati felekezeti iskolánk tanítónője, *Boros Áron* hódmezővásárhelyi, *kálnoki Kis Dániel* orosházi és *Nagy Sándor* budapesti kántorok, az egyházközségek képviselői (8). Együtt: 84.

A Duna—Tiszamenti egyházkörben jelenleg nyolc gyülekezetünk dolgozik, s lelkészeiket és gondnokaikat az alábbiakban soroljuk fel:

1. Budapest: lelkészek: *Józan Miklós* esperes, püspöki vikárius, felsőházi tag, *Barabás István*; vallástanító lelkészek: *Pethő István* és *Szent-Iványi Sándor* teol. m. tanár, s. lelkész, *Kereki Gábor*; gondnokok: *dr. Kozma Jenő*, *dr. báró Daniel Gábor*, *Kelemen Béla*; tb. gondnokok:

Agoston József
budapesti presbiterünk ősi székely viseletben.

dr. Gothárd Zsigmond, dr. Mikó Gábor, dr. Tóth György.

Kántor: *Nagy Sándor*, okl. unitárius énekvezér, jegyző: *Ujváry László* ny. számv. főtanácsos, főkönyvtárnok: *László Gyula* ny. igazgató, pénztárnok: *Zsigmond Lőrinc* ny. csendőr tiszthelyettes.

Tiszteletbeli presbiterek:

ajtai Kovács József székesfővárosi elemi isk. ig.
László János ny. máv. főfelügyelő.

Fejér Domokos ny. elemi isk. igazgató.

Gyarmathy Mózes ny. erdőfőtanácsos.

Péterffy Gyula ny. elemi isk. igazgató.

Presbiterek:

Ágoston József rendőrfőtörzsőrmester.

Bartha Lajos alezredes.

dr. Benczédi László a Magyar Nemzeti Bank
főellenőre.

Berde Lajos cipésmester.

Bodóczy Sándor székesfővárosi tisztviselő.

dr. Bölöni András székesfővárosi tisztviselő.

dr. Durugy Ferenc miniszteri tanácsos.

Fodor Béla kormányzósági számv. tanácsos.

dr. Gáspár Mózes törvényszéki bíró.

Gönczy Sámuel székesfővárosi tanár.

ifj. Gvidó Béla szerkesztő.

Győrfi István P. K. fő tisztviselő.

Az Unitárius cserkészcsapat és a tábor székely kapuja. Gödöllő világjamboree.

Inceffy Gábor postatiszt.
ifj. Józán Miklós főmérnök.
Kádár Ferenc M. F. T. R. kapitány.
Kereső József ny. tábornok.
Kisgyörgy Áron üzemfelügyelő.
Kisgyörgy Sándor törvényszéki tanácselnök.
dr. Koronky János kir. járásbíró.
Kovács Kálmán tanügyi főtanácsos, gimn. ig.
vitéz Kozma Ferenc ny. altábornagy.
László Domokos székesfővárosi tanító.
dr. vitéz Lázár János ny. miniszteri tanácsos,
vezérigazgató.
Lőrincz Dénes ny. polg. isk. igazgató.
Márkos Jenő miniszteri tisztviselő.
Máthé Kálmán főmérnök.
Mózes István banktisztviselő.
dr. vitéz Nyiredy Géza miniszteri osztálytan.
dr. Pethő Mózes detektív.
Rédiger Károly tanár.
dr. Sándor Jenő rendőrkapitány.
Sigmond Sándor székesfővárosi adófőtiszt.
dr. Simándi Tamás táblabíró.
Szabó Dénes kereskedő.
dr. Szabó István postafelügyelő.
dr. Szász Mihály törvényszéki bíró.
dr. Szent-Iványi József ügyvéd.
Szent-Királyi Andor miniszteri tanácsos.

**A füzesgyarmati unitárius felekezeti
elemi iskola tanulói csoportja,
Darkó Béla lelkész és özv. Kincses Lászlóné tanítónővel
1939-ben.**

dr. vitéz Szinte János máv. igazgató, miniszteri
tanácsos.
dr. Veress Pál egyet. ny. rendkívüli tanár.
dr. Zsakó Andor törvényszéki bíró.

Szórványok: *Budafok* gondnok: Mózes Ist-
ván banktisztviselő, *Sashalom* gondnok: Kiss
Jakab ny. elemi iskolai igazgató, *Rákospalota*
gondnok: H. Fejér Domokos ny. elemi iskolai
igazgató, *Szolnok* gondnok: Tiboldi Gyula ny.
főgimnáziumi tanár, vallástanító: Tiboldi Ti-

bor főgimn. tanár, Győr vallástanító: özv. dr. *Josipovich* Istvánné sz. *Németh* Irma tanárnő.

2. Debrecen: lelkész: dr. *Csiki* Gábor; gondnok: dr. *Egyed* János Hajdu vármegye árvaszéki ülnöke, tb. gondnok: *Székely* János ny. műszaki főtanácsos.

Jogtanácsos: dr. *Imreh* Dénes kir. közjegyző, Miskolc, jegyző: *Máthé* Géza városi mérnök, vallástanító, énekvezér és pénztáros: *Derzsy* Kálmán ny. gazdasági iskolai igazgató.

Presbiterek: dr. *Borbély* Gyula kir. ítélőtáblai bíró, *Csipkés* Ödön törvényszéki tanácselnök, *vitéz Deák* Lajos főmérnök, fűtőházi főnök, *Deák* György földbirtokos, *Felszeghy* Gábor ny. uradalmi tiszt, dr. *Gyulay* Zoltán egyetemi nyilvános rendes tanár, *Kövendy* Ferenc állomásfőnök, *Létay* Gábor ny. kir. járásbíró, *Mester* Lajos cipésmester, dr. *Mikó* Gyula egyetemi nyilvános rendkívüli tanár, *Mikó* István ny. csendőr tiszthelyettes, *Nagy* Imre erdőmérnök, *Nemes* Dénes ny. pénzügyi főtanácsos, *Orbók* Ferenc ny. egyetemi questor, dr. *Vernes* István kir. főügyész, *Végh* Gyula mezőgazdasági szakiskolai igazgató.

Szórványok: Miskolc, gondnok: dr. *Imreh* Dénes, kir. közjegyző, vallástanító: *Nagy* Gézané sz. *Szén* Erzsébet, okl. középiskolai tanár-

nő, Kassa, gondnok: *vitéz László* Árpád városi tűzoltófőparancsnok, Nyiregyháza, gondnok: *Csipkés* Ödön törvényszéki tanácselnök.

3. Dunapataj: lelkész: *Barabás* István és *Kereki* Gábor, gondnok: dr. *Kendecsy* Pál, községi orvos, vagyonkezelő gondnok *Bogárdi* István ny. rendőrtörzsőrmester.

Jegyző: dr. *Kendecsy* Pálné, könyvtáros: *Baráth* Lajos ny. D. G. T. főkormányos, pénztáros: *Dobor* Gyula gazdálkodó.

Tb. presbiter: *Szinte* László székesfővárosi műszaki főtanácsos, dr. *Ujlaky* Géza budapesti ügyvéd.

Presbiterek: *Farkas* Sándor ny. rendőr, *Hencsei* István ny. D. G. T. kormányos, *Herczeg* Sándor ny. D. G. T. kormányos, *Kis* József ny. fegyőr, *Z. Kovács* István ny. rendőr, *Szabó* Sándor ny. D. G. T. főkormányos, *Varga* József ny. M. F. T. R. altiszt, *Vincze* István ny. rendőr.

Harangozó: László István napszámos.

Szórványok: *Kecskemét és vidéke* gondnok: *P. Buzogány* Lajos számvevőségi tanácsos.

4. Füzesgyarmat: lelkész: *Darkó* Béla, gondnok: *Rozsos* Lajos asztalosmester. A dévaványai társegyház gondnoka: *Borsi* János kisbirtokos.

Az unitárius felekezeti elemi iskola tanítónője: *özv. Kincses Lászlóné sz. Nagy Irén.*

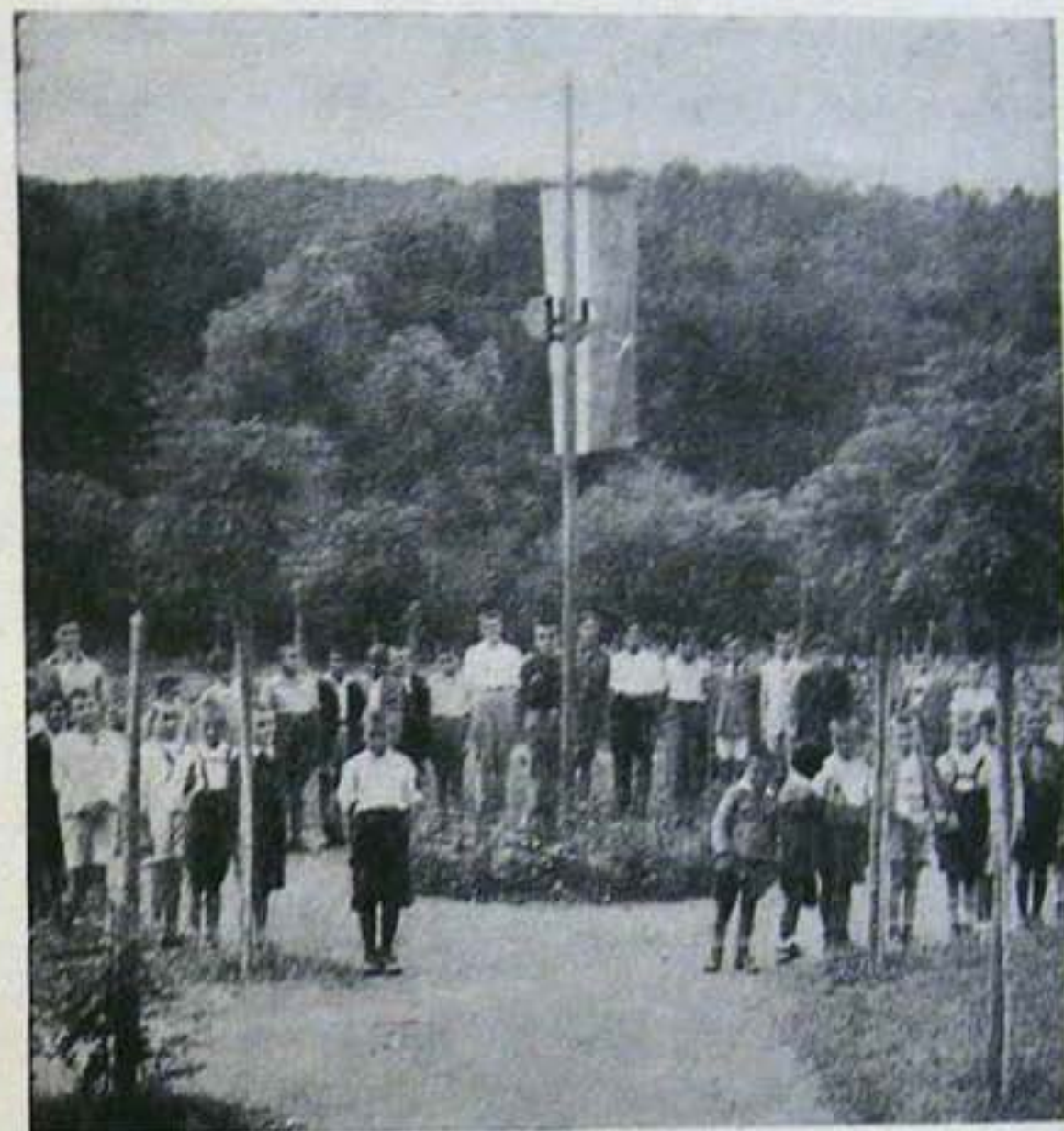
Pénztárnok: *id. Sári József* birtokos, Békés vármegye törvényhatósági bizottságának tagja, jegyző: *Bácsi Dániel* malomellenőr, egyházi: *Gyáni István* földműves.

Presbiterek: *Daru István* földműves, *Daru József* földműves, *Gacsári Károly* földműves, *Hegedűs András* földműves, *Hegedűs Károly* földműves, *vitész Homoki Lajos* földbirtokos, Békés vármegye törvényhatósági bizottságának tagja, *Károlyi József* földműves a Magyar Élet Pártja füzesgyarmati csoportjának elnöke *Nagy Gergely* földműves, *Nagy Zsigmond* földműves, *ifj. Sári József* Futura főbizományos, *Sári Lajos* földműves, *dr. Szász Ferenc* orvos.

Iskolaszéki tagok: *Darkó Béla* lelkész-elnök, *özv. Kincses Lászlóné sz. Nagy Irén*, tanítónő, választottak: *Bácsi Dániel* malomellenőr, *ifj. Sári József* Futura főbizományos.

Szórványok: *Békés:* gondnok: *Ozsváth András* m. kir. telekkönyvvezető, *Gyula:* gondnok és vallástanító: *József Dezső* polgári iskolai tanár.

5. Hódmezővásárhely: lelkész: *Bíró Lajos*, gondnok: *dr. Ormos Pál* kórházi főorvos.

Fiu tábor a zászló körül.

Magyarkut, 1939.

Jegyző, pénztárnok, kántor: *Boros Áron* állami tanító.

Presbiterek: *dr. Ozsváth Gábor* városi tanácsnok, *Kenéz Lajos* kőműves segéd, *Vajnai Mihály* ácsegéd, *Vajnai Sándor* ácsegéd, *Kádár István* földműves, *Tóth Ferenc* agyagiparos, *Szathmári Imre* ny. vasúti őr, *Szath-*

mári László gazdálkodó, *id. Szathmári Máté* ny. rendőr, vagyongondnok, *Tóth Sándor* kőműves segéd, *Jakab Sándor* agyagiparos, *Bánfi Máté* földműves, *Kis József* ácsmester, *Szabó Lajos* csizmadiamester, *Suhajdik Zoltán* cipésmester, *Ágoston János* férfi szabó, *ifj. Szathmári Máté* daráló malmos, *Gera Imre* gazdálkodó, *Havranek Lajos* Máv. segédtiszt.

Szegedi leányegyházközség: Lelkész: *Biró Lajos*, gondnok: *dr. Gelei József*, egyetemi ny. rendes tanár,

Jegyző: *dr. Gaál Isiván* posta segédtitkár, Pénztárnok: *Kelemen Miklós* Máv. főintéző.

Presbiterek: *dr. Mátyás Sámuel* rendőrtanácsos, *Szathmári Miklós* ny. Máv. tisztviselő, *Zsigmond Pál* ny. csendőrtiszt-helyettes.

Orosházi leányegyházközség: Lelkész: *Biró Lajos* tb. gondnok: *dr. Péter Aladár* járásbíró, elnök, gondnok és pénztárnok: *Tóth Lajos* földművelő, kántor és jegyző: *Kálnoki Kis Dániel* állami tanító.

Presbiterek: *Jankó Ferenc* földművelő, *Orbán Bálint* papucsos-mester, *Király András* Máv. nyugdíjas, *ifj. Birkás Sándor* férfiszabó, *Horváth Sándor* földművelő, *Kovács János* földművelő, *Ganda Ferenc* kőművesmester, *Kis János* földművelő, *Szokolai József* férfiszabó, *ifj. Csizmadia Sándor* férfiszabó.

6. Kocsord: lelkész: *Nagy Sándor*, gondnok-helyettes: *Ajtai Mihály*, pénztárnok: *Jakab Balázs* földműves, énekvezér-helyettes: *Varga Lajos* földműves.

Tb. presbiter: *Szinte László* műsz. főtan.

Presbiterek: *ifj. Bakos Jenő* földműves, *Boros Sándor* földműves, *Imre József* földműves, *Jakab M. Endre* kocsmáros, *Jakab Ignác* ny. máv. műszaki s. tiszt, *Jakab P. József* földműves, *Jakab T. József* földműves, *Jakab Zs. János* földműves, *Jakab J. László* földműves, *Jakab P. Sándor* földműves, *Jakab S. Sándor* földműves, *Jakab Vince* földműves, *Katona Ferenc* földműves, *Kiss Zsigmond* kocsmáros, *ifj. Szabó Gyula* földműves, *Varga Sándor* földműves, megbízott egyházközségi jegyző, *Viszás Mihály* földműves, *Zséder István* földműves.

Egyházfiak: *Bakos Zsigmond* földműves, *ifj. Kovács Endre* földműves.

7. Pestszentlőrinc: lelkész: *Pethő István*; gondnok: *dr. Májay Ferenc*, pestszenterzsébeti polgármester; vagyonkezelő gondnok: *Székely Domokos* ny. csendőr alhadnagy.

Pénztáros: *Paizs Zsigmond* ny. Máv. kalauz, jegyző: *Király György* bankaltiszt. Egyházfi: *Molnár Pál* gyári munkás.

Presbiterek: *Komlós Gyula* államrendőr-

ségi detektív, *Kováts Jenő* államrendőrségi detektív, *Kovács Miklós* szabómester, *Bakaló Simon* ny. rendőr, *Bálint Sándor* ny. Máv. segéd-tiszt, *Szabó József* Máv. altiszt, *Kozma János* villamoskalauz, *Damokos Albert* faszobrászmester, *Kozma Mihály* állami altiszt, *Horváth Gábor* ny. Máv. főkalauz, *Szász Lajos* p. ü. szemlész, *Fehér Béla* vilamoskalauz, *Péterfy Gyula* ny. elemi iskolai igazgató, *Dévavári Zsigmond* Máv. asztalos, *vitész Szőke Lajos* postaaltiszt, *Bodor János* tűzör, *dr. Simándy Zsigmond* vámszaki főtit, *Damokos Ferenc* asztalossegéd, *Fazekas Lajos* gépkocsi vezető, *Likszai Dénes* ny. Máv. s. tiszt, *Varga Sándor* Máv. altiszt, *Szőke Gyula* ny. tisztviselő, *Ihász József* városi altiszt, *Molnár János* ny. állampénztári igazgató, *Pálfy Lajos* gáz- és vízvezetékyszerelő, *Fazekas Zsigmond* kereskedő, *Szánthó Ferenc* elemi iskolai igazgató.

8. Polgárdi: lelkész: *Bartók Géza*, országgyűlési pótképviselő, gondnok: *Berki János* földműves.

Presbiterek: *Császár János* földműves, *Császár József* földműves, *Takács János* földműves, *Berki Lajos* földműves.

Szórványok: *Csajág* (Veszprém m.) gondnok: *Magyaródi János* földműves, *Balatonfőka-*

Elet a magyarkuti nyaralótáborban.

jár (Veszprém m.) gondnok: *Kocsi Lajos* földműves, *Ádánd* (Somogy m.) gondnok: *F. Lengyel József* földműves, *Böhönye* (Somogy m.) gondnok: *Balog József* földműves, *Pécs* (Baranya m.) gondnok: *Abrudbányai Ödön* gyógyszerész, *Kaposvár* (Somogy m.) gondnok: *dr. Májay Dezső* kir. közjegyző, m. kir. kormányfőtanácsos, *Szombathely* (Vas m.) gondnok: *dr. Tanka Dezső* főorvos, *Sopron* (Sopron m.) gondnok: *Fekete Zoltán* műegyetemi nyilvános rendes tanár, *Seregélyes* (Fejér m.) gondnok:

Vajda Imre mészáros, Zalaegerszeg (Zala m.)
gondnok: dr. Telman Sándor kir. közjegyző, m.
kir. kormányfőtanácsos.

Vallástanítók: Pécs: dr. Vass Ábel főigaz-
gatósági tisztviselő, Kaposvár: dr. vitéz Hor-
váth József pénzügyi titkár, Zalaegerszeg: dr.
Borbély András orvos.

Az egyházkörben, amint már említettük, az
átalakulás perceiben négy gyülekezetünk élt,
Budapesten a Koháry-utcában, Hódmezővásár-
helyt és Füzesgyarmaton templom, Polgárdiban
imaház várta a hívek seregét. Ma az egyházkör
területén, ahogy a fenti beosztásból látjuk nyolc
gyülekezeti központ dolgozik, hogy a csonka
haza unitáriusai lelki szükségletét kielégítse.

Az Egyházkör területén létesült 1923-ban a
budapesti Unitárius Misszió Ház angol és ame-
rikai unitárius testvéreinek áldozatos támoga-
tásával. A Misszió Ház temploma a második
unitárius templom a magyar fővárosban. Ala-
pító lelkésze: dr. Csiki Gábor. A Misszió Ház
vagyoni ügyeit egy választott bizottság intézi,
mely munkálkodásáról az Igazgató Tanácsnak
tesz jelentést.

Az erdélyi menekültek két helyen építenek
hajlékot maguknak. Előbb Debrecenben 1928-
ban szenteljük fel az unitárius imaházat, mely

Presbiteri konferencia. Magyarkut, 1940.

kisebb templomnak is beillik, melynek létrejöttét néhai debreceni Szabó József és Zsófia testvérek, örökhagyók nemes áldozatkészsége tette lehetővé. A pestvidéki elővárosokban letelepedett unitáriusság *Pestszentlőrincen*, az állami lakótelepen ébred legelőbb öntudatra, s mivel a külső körülmények itt a legmegfelelőbbek, itt épül fel a székely hősök emlékezetére szentelt templomunk az állami lakótelepen 1937-ben. E két templom és a körülöttük kialakult gyülekezetekben erdélyi menekült híveink találták meg lelki épülésük hajlékát. Az előbbi létrejöttében *dr. Csiki Gábor*, az utóbbiában *Pethő István* lelkészek munkáját kell feljegyeznünk.

Az ország két egymástól távolfekvő végében gyulladt fel az elmúlt esztendőök folyamán az unitárius eszme lángja s talált termékeny talajra magyar népünk lelkében. Két új unitárius templom és két új unitárius gyülekezet hirdeti *Dunapatajon* és *Kocsordon*, hogy az unitárius evangélium ereje, nemcsak táplálni, de éltetni is tudja az érette áldozatot is vállaló magyar népet. Mindkét új templom székely atyánkfia, *Szinte László* székesfővárosi műszaki főtanácsos művésziesen szép alkotása.

A templomok és gyülekezetek mellett, az egyre terebélyesedő egyháztársadalmi és mozgalmi

munka jellemzik az egyházkör gyülekezeti életét. A budapesti egyházközség diákokthona helyett az *Unitárius Misszió Ház* állít fel diákinternátust, mely a szükségnek megfelelően hol kisebb, hol nagyobb lélekszámban várja az egyetemi és főiskolai ifjúságot. Az egyházkörnél egy esztendővel idősebb *Dávid Ferenc Egyesület* — elnöke: *dr. báró Daniel Gábor*, — ma is tovább folytatja értékes tevékenységét, s előadásai komoly eseményt jelentenek. Az utóbbi években egyre szélesebb mederben rendez vidéki vándorgyűléseket is. Az *Unitárius Nőszövetség* a karitás szolgálatában fejt ki áldozatos tevékenységét — elnöke: *Józan Miklósné*, főtitkár: *dr. vitéz Nyiredy Gézané*, pénztáros: *Barabás Istvánné* — a különféle ifjúsági mozgalmak és egyesületek: *Brassai Sámuel Unitárius Ifjúsági Egyesület* az egyetemek és főiskolák fiataljait — elnöke *ifj. Bartók Géza*, okl. közigazda, — a *Perczelné Kozma Flóra Unitárius Leányegylet* — elnöke *Varga Istvánné* — a *345. János Zsigmond cserkészcsapat* — parancsnoka *ótordai Weress Ákos* mérnök — a *Konferenciás Tábor* — elnökei *dr. Szabó István* és *Szent-Iványi Sándor* — mind hasznos és eredményes munkát végeznek abban a körben, melynek foglalkoztatására alakultak. A *Heltai Gáspár Bibliakör* —

elnöke *Dimény Mózes* — a *Bölöni Farkas Sándor Iparosok és Kereskedők Köre* — elnöke *Birtalan Lajos* — az *Unitárius Iratmisszió* — elnöke *dr. Tóth György* olyan mozgalmak, melyeknek értéke megmutatkozik.

Az *Unitárius Értesítő*t is az egyházkör lapjának tekinthetjük, hiszen annak esperese alapította 1922-ben, s célkitűzéseivel annak előbbhaladását szolgálja.

A krónikás feljegyzi, mert az egyházkör életét is érinti, hogy a magyar rádió első ízben 1929. február hó 17-én közvetített unitárius istentiszteletet Koháry-utcai templomunkból, mikor is a szolgálatot *Józan Miklós* püspöki vikárius és *Péterfy Gyula* énekvezér végezték.

Nagyjelentőségű a budapesti egyházközség 1936-ban vásárolt *magyarkuti nyaralótelepe*, a *Szentábrahámi Pihenő*, mely évről évre fejlődve és gyarapodva, valóban szociális hivatást tölt be, amikor szegény gyermekeket juttat jó nyaraláshoz és az unitárius öntudatot ápolja, amikor a vidéki szórványok unitárius fiataljait egybegyűjti, s otthont ad a különféle konferenciáknak.

A Duna—Tiszamenti egyházkör élete mellett az Unitárius Egyházi Igazgató Tanács életében is történnek változások. *dr. Hajós Béla* lemond

János Zsigmond cserkészei
a hazatért felvidéki Beretkén táboroztak. 1940.

tisztéről s helyébe az 1928. évi szeptember hó 28-án tartott ülés *dr. Mikó Ferenc* igazságügy-miniszteri államtitkárt egyhangúan főgondnok-helyettesé választja meg.

A esonkahazai unitáriusságnak ez a két szerve, a multban értékes munkát végzett, s ha a reményünk szerint változó idő követelményei szerint az Unitárius Egyházi Igazgató Tanács munkája és feladata majd beleolvad a nagyobb közösség munkájába, a Duna—Tiszamenti uni-

tárius egyházkör régi nemes hagyományaihoz híven tovább folytatja azt a munkát, mely az itteni egyházközségek között az együttműködést és összetartást erősíti.

Engedje meg az örökkévaló egy igaz Isten, hogy reményeink valóra válván, a kilencedik egyházkör testvértelen, magányos élete megszűnjék és soha el nem feledett nyolc egyházkör testvére mellett élhesse tovább életét a magyarországi unitárius anyaszentegyház nagy családjában.

Kedves Olvasó!

István király napján boldog reménykedéssel kezdtük meg e kis munka nyomdai munkáit. Tíz nap múlva a bécsi döntés sok örömet, de keserűséget is hozott. Egyházunk ősi központja, Kolozsvár, s a székelyföldi gyülekezeteket magába foglaló marosi, keresztúri, udvarhelyi és háromszéki egyházkör hazatért, de az aranyostordai, küküllői és felsőfehéri egyházkör, néhány más gyülekezetel együtt, túlmaradt a határokon.

A hazatérteket szeretettel köszöntjük, a túlmaradottak sorsáért imádkozni nem szününk meg sohasem.

Isten gondviselése maradjon továbbra is magyar unitárius anyaszentegyházunkkal.

Budapest, 1940.

A kolozsvári bevonulás napján.

Ferencz József.

Felelős szerkesztő és kiadó : Ferencz József.

**Készült a könyvnyomtatás feltalálásának ötszázadik
évében. — Máté-nyomda Budapest, VIII. József-u. 61.**